

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-398-9-8>

**STATE REGULATION OF INNOVATION ENSURING
FOR SUSTAINABLE ENTERPRISE DEVELOPMENT**

**ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ
ІННОВАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ**

Державне регулювання інноваційної діяльності для забезпечення сталого розвитку підприємств є необхідною умовою та засобом розробки та реалізації заходів для досягнення цілей сталого розвитку (ЦСР), визначеними ООН. З одного боку, уряд має створити необхідні умови для розкриття інноваційного потенціалу бізнесу як рушійної сили економічного зростання. З іншого боку, сталий розвиток вимагає посилення соціальної та екологічної відповідальності підприємств, що потребує стимулювання з боку держави. Тому держава має здійснювати регулювання інноваційної діяльності в цих напрямках – шляхом збалансованої системи податкових, фінансових, законодавчих інструментів.

По-перше, держава має розробити комплексну інноваційну стратегію та визначити пріоритетні сфери для технологічної модернізації. Це дозволить зосередити ресурси на проривних напрямках, що дадуть «найбільший важіль» для економіки.

По-друге, вагомим є стимулювання інновацій через податкові пільги та пряму фінансову підтримку перспективних проєктів у рамках державно-приватного партнерства. Держава може взяти на себе частину ризиків венчурного інвестування.

По-третє, критично важливим є розвиток інноваційної інфраструктури: технопарків, бізнес-інкубаторів, цифрових хабів, що можуть стати каталізатором для генерації та комерціалізації нових ідей.

Отже, активна роль держави необхідна як на стратегічному рівні, так і у формі безпосередньої фінансової та інфраструктурної підтримки інноваційного процесу на рівні підприємств. Це забезпечить швидку дифузю нових технологій в економіці та перехід країни до моделі сталого інноваційного зростання. Серед основних напрямків державного регулювання слід виділити формування законодавчого поля

для екологізації інноваційного процесу на підприємствах; запровадження податкових стимулів для «зелених» НДДКР; компенсацію процентних ставок за кредитами на реалізацію еко-проектів; пільгове кредитування розробок у сфері альтернативної енергетики чи ресурсозбереження; державне замовлення на створення соціальних і екологічних інновацій; субсидування впровадження «зелених» технологій на виробництвах тощо.

Основними нормативно-правовими актами, що регулюють сталий розвиток підприємств в Україні, є:

- Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року», що визначає основні принципи та пріоритети державної політики сталого розвитку, пов'язані з екологічними проблемами;

- Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», що містить окремий розділ щодо регулювання сфери сталого розвитку та відповідального ведення бізнесу;

- Указ Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року», що визначає національні цілі та індикатори для досягнення сталого розвитку країни в різних сферах діяльності;

- Національна економічна стратегія на період до 2030 року, що містить принципи сталого розвитку як складову довгострокового економічного розвитку України.

Регулювання інноваційного забезпечення сталого розвитку підприємств в Україні здійснюється на основі наступних нормативно-правових актів:

- Закон України «Про інноваційну діяльність», що визначає правові, економічні та організаційні засади державного регулювання інноваційної діяльності;

- Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні», що встановлює пріоритетні напрямки інноваційної діяльності держави;

- Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність», що визначає правові засади функціонування і розвитку у сфері наукової і науково-технічної діяльності;

- Закон України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій», що регламентує відносини у сфері трансферу технологій.

Наведені закони регулюють інноваційну діяльність в Україні, проте не враховують важливість забезпечення досягнення цілей сталого розвитку. 30 вересня 2019 року був виданий Указ Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» від

№ 722/2019, якій на теперішній час є основним правовим документом, що визначає діяльність в цієї сфері [1]. Проте визначення ЦСР на державному рівні не означає наявність ефективного механізму їх досягнення та документу, що його регламентує. 7 серпня 2018 року групою депутатів Верховної ради було подано Проект Закону України «Про Стратегію сталого розвитку України до 2030 року» № 9015 [3], що містить стратегічне бачення сталого розвитку України, керівні принципи стратегії, національні цілі сталого розвитку України; інструменти впровадження стратегії, ключові цільові показники реалізації стратегії та актуалізує прийняту Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020», що визначала Дорожню карту та першочергові пріоритети реалізації Стратегії, мету реалізації стратегії та вектори руху для адаптації економіки України до вимог Євросоюзу та глобальних ЦСР, стратегічні індикатори досягнення ЦСР, проте проект закону не був прийнятий, адже експертиза, проведена Головним науково-експертним управлінням прийшла до висновку, що «проект закону не є нормативно-правовим актом, не містить правових норм і повністю складається з констатацій тих чи інших фактів (обставин), пояснень і приписів про необхідність проведення певних заходів. Відтак конституційність запропонованого законопроекту є сумнівною» [4].

Для вирішення проблем, пов'язаних з досягненням ЦСР 29 серпня 2023 утворено міжвідомчу робочу групу з питань забезпечення досягнення цілей сталого розвитку, основними завданнями якої є: «сприяння забезпеченню координації дій органів виконавчої влади з питань забезпечення досягнення Цілей сталого розвитку; підготовка пропозицій щодо формування і реалізації державної політики у відповідних сферах в рамках цілей сталого розвитку; визначення шляхів, механізмів та способів забезпечення досягнення цілей сталого розвитку і вирішення пов'язаних із цим проблемних питань; підготовка пропозицій щодо удосконалення нормативно-правової бази з метою забезпечення досягнення цілей сталого розвитку» [2].

Для подолання цих проблем потрібний комплекс заходів, що врахує економічні, соціальні та технічні аспекти інноваційної діяльності для інноваційного забезпечення сталого розвитку підприємств в Україні:

1. Розробка комплексної національної стратегії переходу до сталого інноваційного розвитку.
2. Розробка законів та нормативних актів для державної підтримки сталого розвитку підприємств та впровадження сучасних інноваційних технологій для його забезпечення.
3. Сприяння цифровій трансформації промисловості в рамках концепції «Індустрія 4.0» та переходу до концепції «Економіки 5.0».

4. Розвиток інноваційної інфраструктури, зокрема технопарків, бізнес-інкубаторів, акселераторів, центрів комерціалізації технологій та спрощенню доступу до неї підприємств.

5. Стимулювання інновацій в сталий розвиток підприємств через податкові та митні преференції для інноваційно-активних компаній.

6. Розвиток державно-приватного партнерства у сфері інновацій та розподіл ризиків між державою та бізнесом при реалізації інноваційних проектів.

7. Підтримка міжнародної співпраці та трансферу технологій шляхом участі у міжнародних інноваційних проектах і програмах ЄС.

Література:

1. Указ Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» від 30.09.2019 № 722/2019 URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MN022183?an=2>

2. Постанова Кабінету міністрів України. Про утворення міжвідомчої робочої групи з питань забезпечення досягнення Цілей сталого розвитку від 29 серпня 2023 р. № 923. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/KP230923?an=45>

3. Проект Закону України «Про Стратегію сталого розвитку України до 2030 року» від 07.08.2018 № 9015 URL: <https://ips.ligazakon.net/document/JH6YF00A>

4. ВИСНОВОК на проект Закону України "Про Стратегію сталого розвитку України до 2030 року". URL: <https://ips.ligazakon.net/document/XH6YF00A?an=3>